

Az egyes tárgyszavakról további eligazodást ad három mutató, amelyben az első az adott címszó technikátörténeti vonatkozásait ismerteti, a második a tárgyszónak az író regényeiben történő előfordulásának helyeit jelöli, a harmadik pedig azt vizsgálja, hogy az adott fogalom a későbbi korokban megvalósult-e, vagy megmaradt a fantáziadús képzelet világában.

Az író szépirodalmi munkásságát összefoglaló, *Bibliográfia* című harmadik nagy fejezet részben az 1851-ben megjelent „Un drame an Mexique” kötettől az 1989-ben napvilágot látott „Angleterre et en ecosse” című műig francia nyelven megjelent műveket, részben a magyar Unikornis Kiadó által 1997 és 2005 között kiadott – „A dunai hajós” című kötettől az „Új hazában” kötetig összesen 79 részből álló – sorozatának tagjait sorolja fel megjelenésük időrendjében. A két alfejezetben szereplő valamennyi kötet részletes tartalma a kötetcímszóra történő kattintással magyar nyelven olvasható. Ugyanezen fejezet adja közre a Verne Gyuláról szóló ajánlott irodalom jegyzékét.

Az első nagy fejezet szöveganyagát páratlanul bőséges (800-nál több tételt tartalmazó) és gondosan reprodukált képanyag gazdagítja, mégpedig úgy, hogy a képek a jobb élvezhetőség kedvéért kétszeresre is nagyíthatók. A képanyag mennyiségi és minőségi gazdagságát csak kiemeli az egész

kiadvány elegáns tipográfiai és színvilága, amely utóbbi meleg tónusával teszi élvezetessé az igényes tartalomban való sokoldalú elmélyedést.

A kiadvány magyar szerzői – Bánkuti József, Bencze Géza, Jeszenszky Sándor, Krámlí Mihály, Majtényi Zoltán, Mészáros Balázs, Nagy Balázs, Soltész József, Szabó Attila, Szűcs Ervin, Varga József – a műben az egyetemes technikátörténet számos magyar vonatkozását is megörökítették, mivel többségük a vernei életművön keresztül kezdett vonzódni a technika csodálatos világához. A művet ötletgazdaként Mosonyi László neve fémjelzi.

Verne Gyula halálának centenáriuma a Soros Alapítvány, az Unikornis Kiadó, a Magyar Szabadalmi Hivatal és a T. Nagy Tamás Kft. támogatásával készült kiadvány technikai kivitelezését végző neves alkotógárdából a képszerkesztő Csukovics Anita, az arculattervező Beck Tamás, és a digitális szerkesztő Molnár Ferenc nevét kell külön kiemelni. Az igényes multimédia CD-ROM-kiadványok olvashatóságát biztosító rendszerkövetelményű alkotás felelős szerkesztője Szentpéteri József volt. A kiadvány 5555 Ft-ért a kiadó www.ehe.hu honlapján rendelhető meg.

Árkos Iván
(BME OMIKK)

MultiSearch közös keresőrendszer

A CSA a világ egyik legnagyobb információs vállalkozása. Folyóiratok kiadására, nyomtatott és elektronikus változatban történő terjesztésére, valamint bibliográfiai és teljes szövegű adatbázisok előállítására és szolgáltatására szakosodott. A kiadványokat és az adatbázisokat négy fő szakterületre csoportosítva ajánlják:

- természettudományok,
- társadalomtudományok,
- művészetek és humán tudományok,
- műszaki tudományok.

Világszerte több mint 80 ország több mint 4000 intézményében nap mint nap igénybe veszik a CSA szolgáltatásait: információs forrásait használják, folyóiratait olvassák, több mint 30 éve működő indexelő és referáló adatbázisaiban keresnek.

A CSA legújabb terméke, a *MultiSearch* az adatbázisokban való közös, egyesített (federated) keresést teszi lehetővé. *Egyetlen* belépéssel valósul meg a jogosultság ellenőrzése (authentication), és jutunk el a könyvtár valamennyi elektronikus forrásához. A megoldás több mint 2000 elektronikus forrás (szolgáltatás) esetében lehetséges. Lényege, hogy nincs szükség különböző (szolgáltatások által nyújtott) interfészek használatára, különböző keresőmotorok ismeretére, egy lépésben több adatbázis kereshető, kezelhető a több adatbázisból is kapott találatok.

A MultiSearch fejlesztése

A MultiSearch a CSA új, 2004 decemberében kibocsátott, *Illumina* nevű platformjának egyik mo-

dulja. A felhasználóbarát, intuitív *Gyorskereső* (Quick Search) mellett az információs szakembereknek egy hatékony *Haladó* (Advanced) keresési módot is kínál. A találati képernyőn könnyű eligazodni, az Illumina számos eszközt ajánl a találatok rendszerezéséhez.

„Amikor bemutattuk az Illumina platformot, a könyvtárosok jelezték, hogy szeretnék egy olyan interfészt, amelynek segítségével valamennyi adatbázisukat elérhetik” – mondta *Matt Dunie*, a CSA elnöke. „A MultiSearch most ezt lehetővé teszi, méghozzá úgy, hogy az alkalmazó intézményeknek minimális üzembe helyezési és kezelési munkát jelent. A legjobb az egészben, hogy a szolgáltatás üzembe állítása a szó szoros értelmében csak heteket vesz igénybe a korábbi gyakorlatban megszokott hónapok helyett.”

A MultiSearchöt a CSA a *MuseGlobal*al együtt fejlesztette ki. Az 1997-ben alapított *MuseGlobal* a metakereső technológiára szakosodott, olyan szoftverek kifejlesztésére, amelyek bármely környezetbe könnyen és szervesen beilleszthetők.

A MultiSearch használata

A MultiSearchöt úgy kell elképzelni, mint egy hatalmas kapcsoló és fordító gépet. Egyszerű, következetes platform, ahonnan a felhasználók az információs források ezreit érhetik el és kereshetik – a források lelőhelyétől/szolgáltatójától függetlenül. A felhasználó szervezett, integrált módon kapja meg a releváns találatokat, amelyeket aztán könnyen tud elemezni. Ugyancsak könnyen át tud lépni a MultiSearch-találatról a forrás/platform szolgáltatójának honlapjára.

A felhasználó belép a MultiSearch képernyőre, összeállítja keresőkérdését, kiválasztja a legmegfelelőbb keresési módot és az információs forrásokat. A MultiSearch kezeli az összes jogosultságot és bejelentkezést, lefordítja a keresőkérdést a különböző rendszerek nyelvére. Ezután a különböző forrásokból kapott találatokat elemzi, és integrált találati listába rendezi. A felhasználó átrendezheti a találatokat, kiegészítő MultiSearch-kereséseket indíthat, vagy mélyebb, részletesebb keresést egy kiválasztott forrás eredeti interfészén keresztül.

A felhasználó számára a MultiSearch egyesíti a különböző interfészek a hatékony kereséshez

szükséges tulajdonságait. Ezenkívül megkönnyíti a több témát, tudományterületet átfogó kereséseket. Egyszerűsíti az előfizető intézmények számára a betanulást és a használatbavételt, növeli az információs források elérését és használatát.

A MultiSearch üzembe helyezése

A MultiSearch automatikusan illeszkedik a különböző adatbázisplatformokhoz, eszközöket tartalmaz egyszerű installálásához. Általában az üzembe helyezés gyorsan és könnyen megy, a könyvtár maga is meg tudja oldani anélkül, hogy műszaki szakembereket vagy a rendszergazdát kellene igénybe vennie. A MultiSearch valamennyi protokollal kompatibilis, mint a webszerverek, a Z39.50 szerverek, az XML kapuk, az SQL vagy egyéb információs források. A MultiSearch a CSA többszörös Illumina szerverén található, a szünetmentes, hatékony elérés érdekében szerte a világon tükörszerverekkel. Ezen túlmenően könnyen fenntartható, karbantartható a CSA díjnyertes ügyfélszolgálat és műszaki részlege támogatásának köszönhetően.

A MultiSearch előnyei

A MultiSearch könnyen integrálható megoldás a közös kereséshez. További előnyei:

- *ugrópont teljes szöveghez*, bármely OpenURL linkfeloldó (resolver) használatával;
- *egységes hozzáférés* több mint 2000 belépési ponthoz (connector);
- *egyidejű keresés* valamennyi forrásban;
- *integrált találati halmaz*, amely könnyen áttekinthető és használható;
- *egyszeri bejelentkezés*, jogosultság-ellenőrzés;
- *közvetlen kapcsolatok* a forrásokhoz/platformokhoz további keresésekhez;
- *gyors installálás*;
- *hatékony és rugalmas kereső interfész*;
- *kis költség/kis kockázat*;
- *hatékony megoldás* tematikus keresőeszközök telepítéséhez.

Próbaidőszak és árak

A MultiSearch éves előfizetési összege a felhasználó által meghatározott kapcsolati helyek (connector) számától függ. 2005. december 30-ig az előfizetés kedvezményes, ami 15%-os megta-

karitást jelent háromévi fix, azaz változatlan előfizetési díj mellett. A CSA valamennyi általa szolgáltatott forrását egy kapcsolati pontnak tekinti.

A CSA térítésmentesen lehetővé teszi az érdeklődő intézmények számára a MultiSearch kísérleti

kipróbálását. Bővebb felvilágosítás, kísérleti elérés a peter@itsltduk.com e-mail címre írt levélben kérhető.

Lesley D'Almeida
(CSA)

Mi újság a hazai könyvtári/közgyűjteményi szabványosításban?

Az alábbi tömör összefoglaló valamennyi könyvtárosi, közgyűjteményi fórum (elektronikus és nyomtatásban megjelenő) részére készült azzal a céllal, hogy mindazokhoz a munkatársakhoz eljusson, akik dokumentumok formai, illetve tartalmi feldolgozásával foglalkoznak.

A Könyvtári és Szakirodalmi Tájékoztatási Szabványosítási Bizottság (rövid nevén: Szabványosítási Bizottság), valamint a Magyar Szabványügyi Testület (MSZT) 507-es Könyvtár és Információ Műszaki Bizottsága 2005. február 10-én tartott együttes ülésén beszámolt a 2004-ben végzett munkáról, és előkészítette ez évi szabványosítási/szabályzatalkotási tervét.

2004

A Könyvtári Intézet 2004-ben a következő ISO szabványok honosítását rendelte meg az MSZT-től:

- *MSZ ISO 15836 : 2004 Információ és dokumentáció. A Dublin Core metaadat elemkészlete*
- *MSZ ISO/TR 20983 : 2004 Információ és dokumentáció. Elektronikus könyvtári szolgáltatások teljesítménymutatói*
- *MSZ ISO 15511 : 2004 Információ és dokumentáció. Könyvtárak és más hasonló szervezetek nemzetközi szabványos azonosítója (ISIL)*

Mindhárom szabvány időben megjelent, beszerezhetők az MSZT-től (1091 Budapest, Üllői út 25.), illetve megrendelhetők faxon (36-1-4566823) vagy elektronikus úton a következő webhelyen: http://www.mszt.hu/szabvanyrendeles/rend_main.htm

2005

A Könyvtári Intézet honlapjának „Szabványok, szabályzatok, útmutatók” weboldalán (<http://www.ki.oszk.hu/szabalyzatok/index.html>) 2005. január 13-án frissítették a

„Könyvtári szabványok és szabályzatok jegyzéke” tartalmát,

valamint felkerült az „Útmutató a 13 jegyű ISBN bevezetéséhez” c. dokumentum és a

„KSZ/4.1 HUNMARC. A Bibliográfiai rekordok adatcsere formátuma” c. szabályzat pdf formátumban.

Rövidesen ugyanitt férhetnek hozzá a nyomtatott formában már elfogyott

KSZ/1 Bibliográfiai leírás. Kartográfiai dokumentumok

KSZ/2 Bibliográfiai leírás. Elektronikus dokumentumok

c. szabályzatok pdf változatához.

Új szabályzat: KSZ/5

KSZ/5 Földrajzi nevek mint adatbázisrekordok tárgyi hozzáférési pontjai címen új szabályzat jelenik meg, amelynek tervezetként való előterjesztése már 2004-ben megtörtént, de a hosszadalmas szakbizottsági tárgyalások miatt a kézirat elfogadására csak ez év júniusában került sor. Hozzáférhető lesz a Könyvtári Intézet már említett webhelyén.

A Szabványosítási Bizottság eredeti szándéka szerint a KSZ/5-öt az MSZ 3440 besorolási adatok szabványcsalád utolsó tagjának, az *MSZ 3440/5-79 A bibliográfiai leírás besorolási adatai. Földrajzi nevek* című korszerűsítéseként dolgozták volna ki. A tárgyalások során azonban világossá vált, hogy a szabályzat előírásai kizárólag a tárgyi besorolási adatként szereplő földrajzi nevekre vonatkozhatnak. Minden egyéb, az adatbázisrekordokban más funkciót betöltő földrajzi név adat (pl. megjelenés, gyártás, közzététel helye, bármely egyéb név – pl.